

Sygn. akt IV KK 548/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 22 lutego 2018 r.,
w sprawie **W.G.**,
skazanego z art. 207 § 1 k.k. i in.,
kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 20 czerwca 2017 r., sygn. akt IV Ka [...] /16,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.
z dnia 31 grudnia 2015 r., sygn. akt XI K [...] /12/P,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. kosztami procesu w postępowaniu kasacyjnym obciążyć
skazanego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 31 grudnia 2015 r., sygn. akt XI K [...] /12/P, oskarżony W.G. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. i art. 197 § 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które – na mocy art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. - wymierzono mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II wyroku), oraz przestępstwa z art. 217 § 1 k.k., za które – na podstawie tego przepisu – wymierzono mu karę 3 miesięcy ograniczenia wolności w postaci obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne po 30 godzin miesięcznie (pkt III wyroku). Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i § 3 k.k. oraz art. 87 k.k. w zw. z art. 4 § 1

k.k., w miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności i ograniczenia wolności wymierzono została kara łączna w wymiarze 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności (pkt IV wyroku), a na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądzono od oskarżonego na rzecz A.G. kwotę 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia (pkt V wyroku). Sąd Rejonowy nadto – na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k. - umorzył postępowanie o zarzucany oskarżonemu czyn z art. 217 § 1 k.k. (pkt I wyroku) oraz orzekł w przedmiocie kosztów procesu (pkt. VI-VIII wyroku).

Apelację od powyższego wyroku – w zakresie punktów II-VIII - wniósł obrońca oskarżonego, który zarzucając obrazę prawa materialnego (art. 207 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. i art. 197 § 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. oraz art. 217 § 1 k.k. – polegającej na niezasadnym uznaniu w tym zakresie winy oskarżonego i skazanie go) oraz procesowego (art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 174 k.p.k., art. 170 § 1 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.), a także rażącą niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary, w konkluzji wnioskował o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu czynów, ewentualnie – z ostrożności procesowej - zmianę tegoż wyroku poprzez złagodzenie wymierzonej oskarżonemu kary i orzeczenie kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 5 letni okres próby lub też uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Oskarżony W.G. w swojej osobistej apelacji, również w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach II –VIII wyroku Sądu Rejonowego, podnosząc zarzut błędnych ustaleń faktycznych, wnioskował o zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i uniewinnienie go od stawianych mu zarzutów.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 20 czerwca 2017 r., sygn. akt IV Ka [...]/16, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że co do czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie III, jako jego datę początkową przyjął dzień 20 czerwca 2011 r. i obniżył wymierzoną oskarżonemu za to przestępstwo karę do 2 (dwóch) miesięcy ograniczenia wolności (pkt I.1 wyroku), a karę łączną pozbawienia wolności obniżył do 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy (pkt I.2 wyroku) oraz uchylił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie VIII wyroku Sądu pierwszej instancji;

w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (pkt II wyroku) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt. III i IV wyroku).

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. – w części, w której utrzymano wyrok Sądu Rejonowego w jego punktach II, V i VIII, a także w zakresie, w którym zmieniono wyrok Sądu pierwszej instancji w jego punkcie IV - wniósł obrońca skazanego W.G.

W zakresie „przypisania skazanemu przestępstwa z art. 197 § 2 k.k.” obrońca podniósł zarzut rażącego i mogącego mieć wpływ na treść orzeczenia naruszenia art. 433 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., a także art. 440 k.p.k. w zw. z art. 391 § 3 k.p.k. w zw. z art. 389 § 2 k.p.k., poprzez nieprawidłową kontrolę instancyjną oceny dowodów dokonanej przez Sąd Rejonowy w zakresie dotyczącym relacji pokrzywdzonej stanowiącej podstawę ustaleń faktycznych warunkujących stosowanie art. 197 § 2 k.k., a także nieuwzględnienie z urzędu rażącego naruszenia prawa procesowego polegającego na zaniechaniu wezwania pokrzywdzonej do ustosunkowania się do rozbieżności relacji dotyczących użycia przemocy. W wypadku nieuwzględnienia powyższego zarzutu obrońca z ostrożności procesowej zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 197 § 2 k.k., poprzez przyjęcie, że realizacja znamion tego przestępstwa nie wymaga, by czynność sprawcza miała charakter seksualny.

W zakresie „przypisania skazanemu przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. w okresie po styczniu 2000 r. do 13 marca 2003 r.”, obrońca podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 207 § 1 k.k., poprzez błędne jego zastosowanie w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy zaaprobował stanowisko Sądu Rejonowego odnośnie przyjęcia, że ustalenia faktyczne dotyczące zachowań skazanego w latach 2000-2003 pozwalają na przypisanie realizacji znamion tego przestępstwa.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca skazanego W.G. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego jej rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w K. w pisemnej odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Również pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej A.G. wniósł o oddalenie kasacji obrońcy skazanego, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego W.G. jest oczywiście bezzasadna, co pozwalało na jej oddalenie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Dla porządku należy zauważyć, że obrońca skazanego W.G. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w zakresie dotyczącym przypisanego skazanemu przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. i art. 197 § 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (tj. w zakresie przypisanego mu przestępstwa znęcania się nad A.G. oraz rozstrzygnięć z tym związanych), ale zarzuty podniósł jedynie co do czasookresu przypisanego przestępstwa znęcania się oraz co do przyjętej kumulatywnej kwalifikacji uwzględniającej art. 197 § 2 k.k.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że kasacja, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia służy eliminacji prawomocnych orzeczeń sądowych, które ze względu na doniosłość wadliwości, jaką są obarczone, nie mogą ostać się i funkcjonować w obrocie prawnym. Podnoszone w kasacji zarzuty powinny wskazywać na uchybienia określone w art. 439 k.p.k. lub inne, lecz na tyle istotne i rażące naruszenia prawa, do jakich doszło w postępowaniu odwoławczym, że w konsekwencji mogły one mieć istotny wpływ na treść wyroku Sądu drugiej instancji. Niedopuszczalne jest natomiast podnoszenie w nadzwyczajnym środku zaskarżenia wprost zarzutów pod adresem orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

Wywiedziona w niniejszej sprawie kasacja - w istocie rzeczy - zmierzała do kolejnego zakwestionowania prawidłowości dokonanej przez Sąd pierwszej instancji i zaakceptowanej w pełni przez Sąd odwoławczy oceny materiału dowodowego oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych. W szczególności nie zawiera ona takich zarzutów procesowych, które mogłyby wskazywać, iż Sąd odwoławczy przy rozpoznaniu apelacji rzeczywiście naruszył treść art. 433 § 2 k.p.k., czy też art. 457 § 3 k.p.k. Sam zresztą skarżący – ściśle rzecz ujmując - nie odwołuje się do niezbędnych przesłanek warunkujących wniesienie kasacji (art. 523 § 1 k.p.k.), jakimi są rażąca obraza prawa (w kasacji podniesiono tę okoliczność jedynie w odniesieniu do obrazy prawa procesowego), która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (skarżący

wskazuje tylko w odniesieniu do zarzutu obrazy prawa procesowego, że obraz ta mogła mieć wpływ na treść wyroku). A przecież, nie każda obraza prawa (materialnego lub procesowego) jest obrazą prawa rażącą, a nadto nawet rażąca obraza prawa nie zawsze może mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją orzeczenia. Podniesione zatem w kasacji zarzuty muszą wskazywać na rażący charakter obrazy przepisów prawa procesowego lub materialnego, przy czym ta rażąca obraza prawa – przynajmniej potencjalnie - musi mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Jakkolwiek więc najczęściej obraza prawa materialnego ma z natury rzeczy charakter rażący i istotnie wpływa na treść orzeczenia, to jednak nie zawsze tak jest, a wnoszący kasację i w takim wypadku winien te okoliczności wykazać. Niezależnie jednak od tych braków kasacji, które żadną miarą same w sobie nie zdecydowały o jej bezzasadności, wskazać należy na kwestie następujące.

W przedmiotowej sprawie kasacja została skonstruowana w taki sposób, że zarzuty dotyczą tak naprawdę wyroku Sądu pierwszej instancji i poczynionych w toku postępowania przed tym Sądem ustaleń faktycznych, a Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia stara się doprowadzić do poddania ocenie przez Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy. Przecież w apelacji obrońcy zostały już podniesione zarzuty obrazy prawa materialnego – w tym art. 207 § 1 k.k. oraz art. 197 § 2 k.k.; obrazy prawa procesowego – w tym art. 7 k.p.k., a w szczególności poprzez ocenę zeznań pokrzywdzonej A.G. „dotyczących zdarzenia z 2002 r., w którym oskarżony miał zmusić ją do poddania się innej czynności seksualnej”. Obecnie natomiast w kasacji powyższe zarzuty są ponowione, przy czym w odniesieniu do zarzutu obrazy prawa procesowego w powiązaniu nadto z art. 433 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k., jakoby Sąd Okręgowy ze swojej funkcji kontrolnej w postępowaniu odwoławczym nie wywiązał się w sposób należyty.

Jeżeli zatem chodzi o zarzut obrazy art. 7 k.p.k., to podnieść należy, że Sąd Rejonowy w uzasadnieniu swojego orzeczenia wskazał dowody, na których oparł swoje rozstrzygnięcie i w zgodzie z wymogami opisanymi w art. 7 k.p.k. uzasadnił, którym dowodom dał wiarę, a którym tego przymiotu odmówił. Szczegółowo przy tym odniósł się do zeznań pokrzywdzonej A.G. i uzasadnił dlaczego uznał je

za wiarygodne. Podniesiony natomiast w apelacji zarzut obrazy art. 7 k.p.k. – w zakresie, jaki został obecnie określony zarzutem kasacyjnym – został przez Sąd Okręgowy w sposób rzetelny rozpoznany. W szczególności Sąd odwoławczy zajął stanowisko, że niezasadny jest zarzut obrońcy, iż sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego są ustalenia w oparciu o zeznania A.G. w zakresie zdarzenia z 2002 r., w którym oskarżony zmusił ją do poddania się innej czynności seksualnej, w sytuacji, gdy pierwsza relacja o tym czynie pojawiła się po prawie 10 latach i że jest zrozumiałe, iż pokrzywdzona ujawniła ten czyn dopiero po opuszczeniu oskarżonego, od którego była uzależniona i którego się obawiała, z uwagi na drastyczne formy znęcania się nad nią zarówno psychicznego, jak i fizycznego.

Nie można również podzielić zarzutu, jakoby to Sąd Okręgowy winien był z urzędu wezwać pokrzywdzoną do ustosunkowania się do rozbieżnych relacji dotyczących użycia przemocy (zarzut obrazy art. 391 § 3 k.p.k. w zw. z art. 389 § 2 k.p.k.), skoro w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie widziały takiej potrzeby same strony (w tym oskarżony i jego obrońca), ani Sąd pierwszej instancji, jak też i Autorzy apelacji, którzy o przeprowadzenie tego rodzaju czynności wówczas nie wnosili. Z protokołów z rozprawy przez Sądem Rejonowym wynika, że pokrzywdzona składała obszernie zeznania w obecności skazanego oraz jego obrońcy, zostały również odczytane jej zeznania złożone w postępowaniu przygotowawczym, a strony – w tym obrońca – zadawały pokrzywdzonej pytania. Jeżeli przy tym Sąd Okręgowy nie dopatrzył się rażącej niesprawiedliwości orzeczenia, to nie sposób uznać, że tylko z tego powodu dopuścił się również obrazy art. 440 k.p.k.

Jeżeli natomiast chodzi o zarzuty obrazy art. 433 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. (które w istocie rzeczy zmierzają do tego, aby ponownej kontroli apelacyjnej orzeczenia Sądu pierwszej instancji dokonał Sąd Najwyższy), to uważna lektura uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w K. – wbrew stanowisku obrońcy – pozwala na stwierdzenie, że rozpoznanie zarzutów apelacyjnych przez Sąd odwoławczy było pełne i wyczerpujące, a tym samym odpowiadało wymaganiom sformułowanym w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Sąd odwoławczy w sposób rzetelny przeprowadził kontrolę zaskarżonego orzeczenia

Sądu pierwszej instancji, rozpoznał wszystkie zarzuty wskazane w apelacjach, a na kartach pisemnych motywów wyroku przedstawił przekonującą argumentację, z jakich powodów nie zyskały one jego aprobaty.

Odnosząc się z kolei do zarzutów obrazy prawa materialnego, to ponownie należy przypomnieć, że zarzut obrazy prawa materialnego można zasadnie podnieść jedynie wówczas, gdy nie kwestionuje się poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. W omawianej sprawie wydaje się, że skarżący stawiając zarzut obrazy prawa materialnego próbuje jednocześnie podważyć dokonane w sprawie ustalenia faktyczne, czego w kasacji czynić nie można. Skarżący co najwyżej mógłby dowodzić, że dokonując takich ustaleń faktycznych, Sąd dopuścił się rażącej obrazy prawa procesowego, która w efekcie do takich błędnych ustaleń doprowadziła, a i to pod warunkiem, że te ustalenia zostały dokonane w drugiej instancji, skoro tylko od tego orzeczenia można wnosić kasację, a nie od orzeczenia sądu pierwszej instancji, czego jednak nie uczynił. Kasację natomiast Sąd Najwyższy rozpoznaje - co do zasady - jedynie w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k.).

Jeżeli zatem w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy ustalił – a co Sąd Okręgowy zaakceptował – że W.G. znęcał się psychicznie i fizycznie nad A.G. w okresie po styczniu 2000 r. do 10 listopada 2011 r., to o żadnej obrazie prawa materialnego mowy być nie może. Autor kasacji stara się dowieść, że tego rodzaju czyn nie mógł mieć miejsc w okresie po styczniu 2000 r. do 13 czerwca 2003 r. (w kasacji wskazywana jest data 13 marca 2003 r.) wskazując, że pokrzywdzona w tym okresie nie pozostawała w stałym lub przemijającym stosunku zależności od W.G. Rzecz jednak w tym, że tego rodzaju twierdzenia wnoszącego kasację stoją w sprzeczności z ustaleniami Sądów orzekających w tej sprawie, które uznały, że w tym okresie pokrzywdzona nie była co prawda jeszcze żoną skazanego, ale pozostawała „w stałym stosunku zależności o jakim mowa w art. 207 § 1 k.k.”. To ustalenie skarżący stara się podważyć, ale – jak to już wskazano powyżej – w kasacji nie można podnosić zarzutu błędnych ustaleń faktycznych. Przy takich natomiast ustaleniach przyjęcie w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu przepisu art. 207 § 1 k.k., popełnionego w okresie po styczniu 2000 r. do 10 listopada 2011 r., jest trafne i żadną miarą nie może zostać poczytane za

rażącą obrazę prawa materialnego i która dodatkowo mogła mieć „istotny” wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Podobnie należy odnieść się do zarzutu – ewentualnego – obrazy prawa materialnego, tj. art. 197 § 2 k.k.. Skoro Sąd Rejonowy ustalił, a Sąd Okręgowy to zaakceptował, że W.G. „we wrześniu 2002 r. w K. przemocą polegającą na biciu rękami po całym ciele i zdarciu ubrania poprzez włożenie pierścionka zaręczynowego do pochwy doprowadził A.G. do poddania się innej czynności seksualnej”, to o obrazie art. 197 § 2 k.k. również mowy być nie może. Skarżący kwestionuje ustalenie Sądu podnosząc, że tego rodzaju zachowanie polegające na włożeniu pierścionka zaręczynowego do pochwy pokrzywdzonej nie można uznać za doprowadzenie do „poddania się innej czynności seksualnej” oraz wskazując, że pokrzywdzona „nie broniła się”, a zachowanie skazanego „nie miało na celu zaspokojenia lub pobudzenia popędu seksualnego”. Co do użycia przez skazanego wobec pokrzywdzonej przemocy, to stosowne ustalenia znajdują się tak w sentencji wyroku Sądu pierwszej instancji, jak i jego uzasadnieniu oraz w uzasadnieniu orzeczenia Sądu drugiej instancji. Kwestionowanie w kasacji ustaleń faktycznych - co już wskazywano powyżej – jest niedopuszczalne. Dobitym przykładem, że skarżący stara się jednak podważyć dokonane ustalenia faktyczne jest zawarte w kasacji sformułowanie: „nie sposób ustalić jak uczynił to Sąd Rejonowy w sentencji wyroku, że doszło do użycia przemocy służącego doprowadzeniu pokrzywdzonej do poddania się innej czynności seksualnej”. Jeżeli natomiast chodzi o kwestię zachowania skazanego, które nie miało na celu zaspokojenia lub pobudzenia popędu seksualnego, to w tej materii swoje stanowisko należycie uzasadnił Sąd Rejonowy, a Sąd Okręgowy to stanowisko zaakceptował uznając, że tym zachowaniem skazany wypełnił znamiona przestępstwa opisanego w art. 197 § 2 k.k. Sąd Najwyższy w tym zakresie nie dopatruje się obrazy prawa materialnego, a tym bardziej rażącej. Wbrew sugestiom skarżącego omawiany przepis nie wymaga, aby sprawca działał w celu zaspokojenia lub pobudzenia seksualnego. Sąd Rejonowy przywołał szereg argumentów, w tym i na ich poparcie kilka orzeczeń Sądu Najwyższego, z których wynika, że zachowania mające obiektywnie charakter związany ze sferą życia płciowego, godzące w wolność seksualną pokrzywdzonego, wyczerpują znamiona przestępstwa opisanego w art. 197 § 2 k.k.

nawet wówczas, gdy celem działania sprawcy jest chęć upokorzenia, udręczenia, czy też poniżenia pokrzywdzonego, które zresztą w omawianej sprawie stanowiło jedynie część z szerszej całości przestępczego zachowania skazanego, polegającego na fizycznym i psychicznym znęcaniu się nad pokrzywdzoną. Powyższe stanowisko, po przeprowadzonej kontroli odwoławczej zaakceptował Sąd Okręgowy, a i Sąd Najwyższy w tym zakresie nie dopatruje się uchybień, których zaistnienie zarzucono w kasacji.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, przy czym kosztami procesu w postępowaniu kasacyjnym obciążył skazanego (art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.).

a.ł